

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

“Değişen Değerler, Farklı Bakış Açıları”

Sözcük Sayısı: 3812

Kategori: Kategori 1

Araştırma Sorusu: Ayfer Tunç'un "Osman" adlı romanında kuşak çatışması odak figürün kimliğine olan etkileri nasıl sunulmuştur?

Mayıs 2024

İçindekiler

Giriş	3
1. Osman ve Baba	5
2. Teoman ve Baba	11
Sonuç.....	15
KAYNAKÇA.....	18

Giriş

Kuşak çatışmaları farklı kuşaklardan gelen bireyler arasındaki değer, kültür ve davranış farklılıklarından kaynaklanan çatışmaları ifade eder. Bu çatışmalar, her bir kuşağın kendi deneyimleri, değerleri ve iletişim tarzlarına sahip olmalarından kaynaklanır. Baba-oğul ilişkilerinde bu tür çatışmalar sıkça görülür. Baba-oğul çatışmaları baba ve çocuğu arasında ortaya çıkan karmaşık ilişki dinamiklerini yansıtan bir olgudur. Bu çatışmalar, çoğu zaman farklı değerler, tutumlar ve yaşam tarzlarından kaynaklanabilir. Baba, genellikle otoriter bir figür olarak algılanırken, oğul bağımsızlık arayışı içinde olabilir. Babaların çoğu oğullarının kendisinin devamı olmasını ister ve onun hayatında gideceği yolun kendi doğruları doğrultusunda olması için çaba sarf ederken, oğul ise genellikle kendi kimliklerini keşfetmek ve kendi hayatını yaşamak ister. Bu farklı beklentiler, her iki birey arasında ciddi çatışmalar oluşturur. Baba-oğul çatışmaları, genellikle ergenlik dönemindeki ilişkilerde görülmeye başlar. Ergenlik döneminde gençler kimliklerini keşfetmeye ve bağımsızlık arayışına girerler. Bu durum, genellikle ilk olarak babaların otoritesine meydan okumaları ile başlar.

Ayfer Tunç'un *Kapak Kızı* romanı ile başlayıp *Yeşil Peri Gecesi* romanından sonra kaleme alınan *Osman* adlı eseri, Ayfer Tunç Üçlemesi olarak bilinen bir üçlemenin son parçası olarak yazılmıştır. Yapıt, baba-oğul çatışmasına odaklanarak Osman adlı odak figürün babasına karşı sürdürdüğü varoluş mücadelesini anlatmaktadır. Romanda geriye dönüş tekniği ile Osman'ın hayatı babasıyla ilişkisi üzerinden ortaya konmaktadır.

Geleneksel aile içinde erkin temsili babanın onayı, çocukların varoluşunun kabul edilmesi anlamına gelir. Dolayısıyla babaların onayladığı evlat olmak durumu çok önemlidir. *Osman* romanında da babanın onayını almanın önemli bir tema olduğu görülmektedir. Bu tema kitabın içinde Osman'ın günlüklerinden alınan bölümlerde görülür. Onaylanma ihtiyacı ve varlığının baba tarafından kabul görmesi gençlik dönemlerinde Osman'ın tercihlerinde çok etkili olmuş; kendini

babasının yargılayamayacağı, onun anlamadığı, bilmediği alanlarda geliştirme çabasına yöneltmiştir. Böylece kendisini babasının baskı alanında uzaklaştırmaya çalışmıştır. Osman'ın yaşamı, aile ve arkadaşlarının bakış açısından anlatılırken Türk aile yapısı da eleştirilir. Kalburüstü bir ailenin oğlu olan Osman'ın hayatı günlükleri üzerinden kendi bakışıyla; farklı sosyoekonomik sınıflardan arkadaşlarıyla yapılan röportajlardan da Osman ve ailesinin dışarıdan görülüş biçimleri anlatılmıştır. Böylece Ayfer Tunç, uzaktan herkesin idealize ettiği Cumhuriyet entelektüellerinin yaşamlarını büyüteç altına alır. Kişisel bunalımlarını ve aile yaşantılarını geriye dönüşler, betimlemeler, diyaloglar üzerinden işler.

Yapılan araştırmalar ve kaynak taramaları sonucunda bu yapının Ayfer Tunç'un yazdığı diğer romanlardan farklı olduğu fark edilmiştir. *Kapak Kızı* ve *Yeşil Peri Gecesi* romanlarında kadın karakterleri ve onların toplumla, aile ile çatışmalarını merkeze almıştır. *Osman* romanında ise baba-oğul çatışması üzerinde durulmuştur. Literatür tarama çalışmasında üçlemenin iki kitabı üzerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerinde duran makale ve tezler olsa da (Aktay, 2020), Eylül 2020 tarihinde yayınlanan *Osman* romanı üzerinde, kuşak çatışması üzerine değil, tüketim kültürüne odaklanan bir makale (Baycanlar, 2020) yazılmıştır. Bu bağlamda, Ayfer Tunç'un *Osman* romanındaki vurgu baba-oğul çatışmasına odaklanarak, edebiyat alanında yeni bir perspektif sunabilir ve kuşak çatışmalarına dair literatüre katkı sağlayabilir, kuşak çatışmalarını farklı bir açıdan ele alarak, toplumsal dinamiklere ve ilişkilere derinlik katabilir.

Çalışma, kuşak çatışması, baba-oğul ilişkileri üzerinden Osman-Baba ve Teoman-Baba bölümleri üzerinden incelenecektir. Bu bölümlerde büyük oğul ve küçük oğul olmanın, kuşak çatışmasına ve varoluşa etkisi irdelenecektir. Her çocuk, birey olarak varlığını kanıtlayabilmek için ebeveynleriyle çatışır, toplumsal yapı içerisinde her kuşak kendinden öncekinden farklı değerlere sahip olduğu için bu çatışma oldukça doğaldır. Bu tezde de iki kardeşin baba ile yaşadığı çatışmanın yazar tarafından hangi edebi araçlarla işlendiği çözümlenecektir. Sonuç bölümünde de

ebeveynle ilişki kurma biçimleri farklı olduğu için odak figür Osman'ın kardeşi Teoman'la içsel bir kuşak çatışması yaşadığı çıkarımına varılacaktır.

1. Osman ve Baba

Bireyin var olma çabası ve bu çabanın, etraftaki otoriteyle, anne-baba, çatışmaya dönüşmesi sorunu bu yapıtta da kurgunun temelini oluşturmaktadır. Osman, babası Necmi Bey'den, Necmi Bey de kendi babasından farklı bireyler olduğunu kanıtlamak için bir ömür boyu uğraşmışlardır. Bu çaba içinde baba- oğul her kuşakta çatışma içinde yaşamıştır.

Eserde kuşak çatışmasını en belirgin bir şekilde yansıtan ilişki, Osman ile babası Necmi Bey arasındadır. Osman'ın babası Necmi Bey, birey olma sürecini tamamlayamamıştır. Bu nedenle ilk oğlu Osman'ı da kendi yetiştirildiği gibi yetiştirmeye çalışır. “Dedem onu meşin şeritlerden yaptığı kırbaçla dövermiş.” (Tunç, 2023, s.71). Bu alıntıda Osman, babası Necmi Bey'in kendi babası tarafından dövüldüğüne sakin bir tonda vurgu yapmaktadır. Bu vurgu ile babasının kendine yaptıklarını neden-sonuç ilişkisiyle açıklamaya çalışmaktadır. Geçmişe ait bu ayrıntıların Necmi Bey baba olduğunda önemli izdüşümleri olacaktır.

Kendi varlığını kendi gözünde bile onaylayamayan Necmi Bey, varlığını başkalarının gözünde önemli ve değerli kılabilmek için kendince kendisine yakışır bir aile öyküsü anlatır: “Oysa anne tarafımın sitem ve nefret karışık bir tonla anlattıklarına göre yoksul bir köy çocuğuydu senin baban. Kurtuluş Savaşı sırasında yaşlıları cephede çarpışırken samanlıklarda saklanan bir asker kaçağıydı” (s.186). Osman'ın günlüğünden alınan bu alıntıda görüldüğü gibi iç monolog tekniği ile babası ile atışmaktadır. Onun yüzüne karşı söylemediklerini defterinde yazmakta, Necmi Bey hakkında düşündüklerinde haklılığının altını çizmektedir. “Oysa” bağlacı oğulun babadan farklı düşündüğünü ispatlayan bir yazar tercihi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu iç monolog, baba-oğul

çatışmalarında çocukların babaları karşısında düşüncelerinin baskılandığının ve sesli ifade edemediğinin temsilidir.

Kuşak çatışmasını yansıtan bir başka söz öbeği ise bu alıntının öncesinde yer alan “Senin öyküne göre” kalıbıdır. Burada *sen* ve *ben* zamirlerinin kullanımıyla iki kuşağın farklılığının yansıtıldığı söylenebilir. Ayrıca odak figür Osman, bu kullanımla babasının hikâyesinin doğru olmadığını ironi içeren bir dil kullanarak gösterir. Babasının hikayesini de devrik cümleler kullanarak anlatarak okuyucunun hafızasında daha etkili olmayı amaçlamış, herkesin onu gerçek yüzüyle tanımasını istemiştir. Ben anlatıcısının olması ve günlük türünün kullanılması, okurun çatışmayı doğrudan Osman’ın bakış açısıyla görmesini sağlamaktadır. Osman’ın, günlüklerinden alınan pasajda bu hikâyeyi anlatırken “gösterişi çok severdin” (s.185). Diyerek babasını kendi bakış açısından betimler. Osman, bu hikâyenin babasının başkalarının gözünde çizmeye çalıştığı “...değerli bir hoca, öncü bir bilim adamı ve ailesine düşkün, mükemmel bir koca, eşsiz bir baba...” (s.186). İmajının bir parçası olarak düşünür. Necmi Bey’in anlattıklarının samimiyetsizliği Osman’ın günlüğüne yazdığı “YERSEK.” (s.187). Eylemi ile vurgulanır. Bu ifadedeki argo çağrışım, kelimenin hepsinin büyük harfle yazılmış olması, Osman’ın babasına olan öfkesini yansıtmaktadır. Babanın samimiyetsizliği ile herkesi kandırdığını sandığı, ama gerçekte öyle olmadığını vurgular. Babasının fakir bir köylü olduğu gerçeğine rağmen Necmi Bey, onu yücelterek bu sıkıntıyı gidermeye çalışır. Necmi Bey’in babasını gerçek kimliğinden farklı olarak anlatması, kendisini babasından farklı gördüğü, babasının gerçeğini başarılı bir profesör olan kendisine yakıştıramadığını gösterir. Necmi Bey, gösterişe dayalı bu yalanlarla sahte bir benlik oluşturarak kendini tatmin etmeye çalışırken, aynı zamanda ebeveynlerini yücelterek de geçmişini mükemmel bir temele oturtur. Osman, kendini beğenmiş bir kişiliğe sahip babasını günlüğünde,

...eve gelen her konuğuna babanın çok zeki ve öncü bir sanayici olduğuna ilişkin uydurma bir öykü anlatırdın. Baban; kimi zaman Orta Anadolu’yu

örgütlemiş amansız bir ittihatçı, kimi zaman da dönemin şartları nedeniyle darülfünunu yarıda bırakmak zorunda kalmış bir aydın olurdu (s.185-186).

cümleleriyle betimlemektedir. Osman'ın anılarına göre, Necmi Bey'in sahte benliğini koruma ihtiyacı, gerçek kişiliğini ve bazı yönlerini ailesine göstermekten kaçınmaz. Osman'ın gözünde babası iki yüzlüdür. Dış dünyaya farklı, evde iç dünyada farklıdır. Bu davranış, yazarın sözleriyle “kitleye samimi, bireye soğuk” bir yaklaşımdır. Bu sıfatlar, Necmi Bey'in aşırı kendini beğenmiş eğilimlerinin kuşak çatışmasının Osman üzerindeki etkisini gösterir.

Yazarın Necmi Bey gibi Osman'ın kendi odasını bile döşemesine izin vermeyen “O kadar kendini beğenmiş bir karakterdin ki sen, devletin ruhsuz mobilyalarına burun kıvırmış, fakülteodaki odanı bile kendi zevkine göre döşemiştin.” (s.70). Ayfer Tunç'un başkalarının fikirlerine değer vermeyen, çocuklarının da onun belirlediği yolda ilerlemelerini bekleyen, kişisel sınırlara saygı göstermeyen, kişilerin özel yaşamlarına müdahale etme hakkını kendinde bulan bir baba figürü tercih etmesindeki sebep, kişilik özellikleriyle beraber okuyucu tarafından daha etkili ve kolay bir şekilde Osman üzerindeki baskının anlaşılmasını sağlamaktır. Osman karakterinin ise, babasına karşı gelmekten korkan, kendi hayalleri peşinde koşarken hep babasının fikrini düşünen bir şekilde olması da iç monolog tekniğinin de çok fazla kullanılmasıyla birlikte kuşak çatışmasının çocuk tarafındaki düşünce yapısının okura yansıtılmasını mümkün kılmıştır. Ayrıca iç monolog tekniğinin yanı sıra kullanılan kısa ve devrik cümleleri, emir cümleleri de baba-oğul ilişkisindeki karşılıklı çatışmanın yansıtılmasında etkili olmuştur. Ayrıca romanda iki çocuğun olması, babasıyla iyi bir iletişimi olan bir çocuk ve ciddi bir şekilde baba-oğul çatışmasında olan bir çocuğun hayatlarındaki farklılıkları ve aynı evde büyüyen iki kardeşten baba-oğul çatışması yaşayan bir insanı intihar etmeye kadar sürüklediğini aktarmakta rol oynamıştır.

Necmi Bey'in ölümü çocuklarına, özellikle de Osman'a, bir rahatlama getirir, ancak şimdiye kadar yaşadığı baskının etkisi hayatı boyunca sürer ve onun da babası gibi bir kişiliği olmasına yol

açar. Bu durum baba-oğul çatışmasının Osman üzerindeki etkisine vurgu yapmaktadır. Eserdeki baba figürü çocuklarının duygusal ihtiyaçlarına cevap veremeyen bir karakteri temsil eder. “Babam güzel döverdi yalnız sık değil ama çok etkili.” ve “Babam da perdeleri hiç kapatmaz izlenmekten hoşlanır o, bayılır, narsist manyak. Her şeyi şov dayak hariç tabii” (s.70) alıntıları ile aile ortamındaki huzursuzluk ve şiddet ortamı çocukluk döneminden başlayarak Osman’ın kendini aşağılanmış ve küçük düşürülmüş hissetmesine sebep olarak baba-oğul çatışmasının çocuğun toplum içinde yaşadığı durumları “Ben niye hayır diyemiyorum bu insanlara” (s.72) alıntısı ile temsil eder. Bu aile dinamiği içinde büyüyen Osman ne annesinden beklediği sevgiyi alabilir ne de babasının etkisinden kaçabilir. “Aile mutluluğu nedir, onu da bilmiyorum.” (s.210) der ve “Bütün o havalı haline rağmen acı çeken bir adam olduğunu düşünmüştüm. Bir şey bildiğimden değil ama insanın ruh hali yüzüne yansıyor bence.” (s.18) sözleriyle çoğu zaman kendine acıyan biri olduğu görülür. Henüz yeni tanıştığı bir arkadaşının doğum gününe gitmek için ne giyeceğine karar veremez. Orada insanların dikkatini çekmek ve böylece var olmak isteği vardır. Giyinip hazırlandığında aynada görüntüsüne yabancılaşır. Diğer insanların bakışlarıyla tatmin olabilmek için çaba sarf eder. Aynı şekilde, arkadaşının doğum günü partisine pahalı bir hediye almasının nedeni, bu hediyenin Osman'a dikkat çekilmesini ve ona hayranlık duyulmasını sağlamak arzusudur. Başkalarının ona yaklaşımı, Osman'ın büyülenme ihtiyacını tatmin eder. Bu davranışlar, Osman’ın babasından kaçmaya çalıştıkça ona benzediği noktalardır. Bu özellikler de bireyin sosyal hayatında etkili olmaktadır.

Kuşak çatışmasının Osman’a etkisini yansıtan bir başka izlek de bazı ilgi alanlarını babası yüzünden ilerletememiş olmasıdır. “Babama artık piyano çalmayacağım dedim, o da duvara vura vura kırdı o canım gitarı. Çok ağladım, bir posta da ağladığım için dayak yedim.” (s.46) diyerek iç konuşma biçiminde defterlerine yazdığı bu düşüncelerle, babasının, piyano yerine gitar çalma isteğine olan tavrını “vura vura” ikilemesini kullanarak ifade etmektedir. Bu ikileme, gitarının

kırılmasının Osman'ı derinden etkilendiğini gösterir. Bu da Osman'ın bilinç altında büyük bir korku yarattığının altını çizmektedir. “Bir posta da” tamlamasındaki argo kullanımı, Osman'ın özündeki kişilik özelliğini ortaya çıkarırken, okura daha etkili bir anlatım sunarak baba-oğul çatışmasının güçlü bir şekilde anlatılmasına olanak sağlamıştır. “O da babamın yüzünden” (s.44) alıntısında da ömür boyu müzik yeteneğini geliştirememesinden babasını sorumlu tuttuğu anlaşılmaktadır. Bu cümlenin ardından yukarıda bir kısmı alıntılanan gitar kırma olayı anlatılarak yine romanda sıkça rastlanılan geriye dönüş tekniğinin kullanıldığı görülmektedir.

Osman'ın babasının gölgesinden kurtulamaması, baba-oğul çatışmalarında çocuğun etkisizliğini göstermiştir. Bu durumun aynısı Necmi Bey için de geçerlidir. O da babasının gölgesinden kurtulamamış, bu nedenle de bireysel özgürlüğüne kavuşamamıştır. Bu durum, kuşak çatışmasının nesiller boyu sürebileceğini gösterir. Osman, babasının ölmesinden sonra hislerini “Aslında vicdan azabı duymak istiyorum baba, gerçekten. Seni öldürmüş sayılırım çünkü. Ama öyle garip ki sözcükler, BABA, VİCDAN, ÖLÜM, hepsi ANLAMSIZ sesler gibi geliyor.” (s.200) bu şekilde anlatmaktadır. Osman'ın günlüğünde kullanılan bu tekli kelime kullanımı ve büyük harf kullanımı, baba-oğul çatışmalarının çocuğun kendi babasına karşı bile nefret duygusu ortaya koyabileceğine ve karşılıklı iletişimleri çok farklı boyutlara getirebileceğine vurgu yapmıştır. Baba, vicdan, ölüm sözcükleri normal bir ilişkide olumlu anlamlar çağırırsa da Osman'ın büyük harflerle yazdığı “ANLAMSIZ geliyor” söz öbeği babası ile aralarında duygusal hiçbir ilişkinin kurulamadığını göstermektedir.

Osman'ın babasının istediklerinin tam tersini yapması onun kendini ifade etme biçimidir. Necmi Bey'in ilgi alanının dışında kalarak onun, Necmi Bey'in, Osman'ın yaptığı işleri eleştirmesini engellemeye çalışması, baba-oğul çatışmasından kaçınma çabasıdır. Osman, gıpta edilen kişi olmayı çok sevse de babasının gurur duyacağı erkek evlat olmamak için elinden geleni yapmıştır.

Osman, babasının ölümüyle onun zorbalığından kurtulduğunu düşünse de aslında idealleştirilmiş bir ebeveynin eksikliğini hayatı boyunca hisseder. Babasıyla olan çatışmaların sonucu ona sağlayamadığı bir duygusal boşluk vardır. Bu eksiklik, Osman'ı babasına karşı düşman bir evlat haline getirir. Babasına karşı içinde biriktirdiği öfkeyi babasının mezarı başında dile getirir “Ölmüş olmana ne seviniyorum ne üzülüyorum. Suçluluk da hissetmiyorum. Sanki benim için çok da önemli olmayan bir olay olmuş gibi. Öylesine duyarsızım ki anlayacağın. Belki birkaç gün sonra yokluğunu hissedip üzüleceğimdir (...) doğrusunu bilmek istersen hiç sanmıyorum.” (s.205) alıntısıyla baba-oğul çatışmasının babanın olaydan çıkmasına rağmen bitmeyeceğini vurgulayarak bir travma etkisi yarattığının göstergesidir. Ayrıca cümlede kullanılan tezatlık ve karşılaştırmalar, Osman'ın zihninde yaşadığı çatışmanın bir temsilidir.

Bu metinde, aile dinamikleri ve çocukların duygusal ihtiyaçlarının önemi üzerine odaklanılmaktadır. Baba figürü, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını karşılayamayan, kendi ego ve ihtiraslarıyla meşgul bir karakter olarak tasvir edilmektedir. Bu durum, çocukların sağlıklı bir duygusal gelişim süreci yaşamalarının karşısında engel oluşturmaktadır.

Necmi Bey'in narsistik kişiliği ve ailesine yönelik baskıcı tutumu, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını göz ardı etmesine neden olabilir. Eşinin ise bu baskılara boyun eğmesi ve sonunda ölümü, aile içi ilişkilerdeki dengesizliği ve sağlıksızlığı vurgular.

Osman'ın, annesinden ve babasından beklediği sevgiyi alamaması ve aile içi mutluluğu deneyimlememesi, ilerleyen yaşlarda psikolojik sorunlar yaşamasına yol açabilir. Bu tür aile dinamikleri, çocukların duygusal ve psikolojik sağlığını etkileyebilir ve yetişkinlik döneminde sorunlarla başa çıkmalarını zorlaştırabilir.

Bu tür bir aile dinamiği, psikolojik destek ve terapi gibi profesyonel yardım alınmadığı sürece çocukların ve yetişkinlerin yaşamlarını olumsuz etkileyebilir. Aile içi iletişimin ve ilişkilerin

sağlıklı bir şekilde düzenlenmesi önemlidir, ayrıca çocukların duygusal ihtiyaçlarının karşılanması ve desteklenmesi gerekmektedir.

Osman'ın hikâyesi oldukça derin ve çeşitli duyguları barındırıyor. Babasının baskısı altında yetişmek, kendi kimliğini bulma sürecini zorlaştırmış gibi görünüyor. Bu durum, Osman'ın içsel bir çatışma yaşamasına neden olmuş olabilir.

2. Teoman ve Baba

Baba oğul çatışmalarının belirginleşmesinde en önemli kurgu babanın iki oğlu arasında yaşadığı ilişkilerdeki dengesizliktir.

Osman'ın babasının istediklerinin tam tersini yapması onun kendini ifade etme biçimidir. Osman; Necmi Bey'in ilgi alanının dışında kalarak eleştiriden kaçmaya çalışmaktadır. Bu da baba-oğul çatışmalarından kaçınma olarak kurgudaki odak noktayı oluşturur.

Ayfer Tunç'un onaylanmayan babalar olarak çizdiği karakterlerden biridir Necmi Bey, ancak Teoman onunla ters düşmemek için Osman'ın tam tersine babasının istediklerini yapan, kendi çıkarlarını gözetken ve bunun için babasıyla aynı düşünüyormuş gibi davranan içtenliksiz bir karakter olarak belirginleşmektedir.

Elbette evlatların genetik mimarı babalardır, ancak babalarının çeşitli özellikleriyle çatışan evlatların sonunda babalarına dönüşmeleri ve bunun zaman içinde kendi olağanlığında olması eseri değerli kılar.

Osman'la kardeşi Teoman arasında çok büyük farklılıklar vardır. Babaları Necmi Bey'in geleneksel bir yaklaşımla büyük erkek çocuktan beklentileri Teo'dan beklediklerinden çok farklıdır. Osman'ın adı, ailenin geleneksel yanını temsil ederken, kardeşi Teoman'ın adı ailenin Batı'ya açık yüzünü ifade eder. Teoman ve Osman arasındaki farklar, baba-oğul çatışmalarına ışık tutar.

Osman'ın kendini tatmin edemeyen kişiliği, babasının zorlu geçmişinin bir sonucu gibi görünmektedir. Babaların yaşadığı zorluklar ve bu zorluklara nasıl başa çıktıkları, babaların iç dünyalarını ve düşüncelerini anlama fırsatı sunar. Bu eserde de babaların psikolojik etkileri, karakterlerin yaşamlarını şekillendirir. Osman, babanın kendi yaşadıkları, Teo, olmak istediği karakterdir. Geleneksel yapıda büyük erkek çocuk babadan sonra ailenin reisidir ve Babanın yokluğunda aile geleneğini o sürdürecektir. Osman'a doğulu bir isim verirken, Teoman'a daha batılı bir isim vermiştir. Osman'ı ve Teoman'ı klasik müzik sanatçısı yapmak istemiştir. Osman birinci defterde babasının oğullarıyla ilişkisinden bahsederken "Babamın sevdiği biri var mı acaba? Biz çocuklarını seviyor elbette ama kan bağının gerektirdiği kadar. Teo'yu benden daha fazla sevdiği kesin." dedikten sonra bu farklılığın nedenini Teo'nun davranışlarına bağlar "Teo her zaman babamın duymak istediklerini söyler." (s.48) alıntısıyla Teo'nun davranışlarındaki çıkarıcı tutuma dikkat çekmektedir. Necmi Bey Osman'ı sürekli eleştirir. Onun bütçesini kontrol edemediğini söylerken "Yakında çok paran olacak, ama ben malımı biliyorum, su gibi harcayacaksın. Hazıra dağ dayanmaz." eleştirisinin hemen sonunda bir de Teoman övgüsü yaparak eleştiriye iki kat daha artırır: "Bak Teoman'a, küçüğün diye sana verdiğim kadar bile harçlık vermiyorum ona, ama banka hesabında 500 bin lirası var." sözleriyle iki kardeşin zıtlığından yararlanarak yergi/ övgü/ yergi sıralaması yapar. Aslında Teoman'la Osman'ı karşılaştırırken onu övmekten çok, Osman'ın yergisinin altını bir kez daha çizmektedir. Osman, Teoman hakkında düşüncelerini defterine yazarken "Ulan eşşoğlueşşek ne zaman biriktirdin o parayı? Teo büyük pintidir gerçi." (s.51). Teoman'ın arkadaşları arasında pintiliğiyle tanındığına vurgu yapar, ancak "şeytan tüyü" sıfat tamlamasıyla arkadaşlarının onsuz yapamadıklarına vurgulayarak Teo'nun kendisinden farklı olduğunun da altını çizer. Oysa Osman arkadaş ilişkilerinde çok istikrarlı değildir. Çevresindekiler sık sık değişir.

Osman Teoman'dan farklı olduğunu ifade ederken onu kabullenmiş bir şekilde anlatır. “Teo olsa haklarından gelirdi o bir karış boyu ile canına okurdu ikisinin de Bunlara Teo gibi manyak olmak gerek.” (s.67). “Manyak”, “haklarından gelmek” gibi sözcükler Teoman'ın kişilik özellikleri hakkında oldukça açık bir şekilde ipucu vermektedir. Teoman kişilerin nelerden hoşlandığını bilir ve ona göre tutum ve davranışlarını belirler. Osman “Teo’yla yakınlaşmanın bir bedeli olacağını tahmin etmem gerekirdi. Böyledir bu çocuk bir iyilik yaparsa karşılığını mutlaka ister” (s.141) bu sözlerle, kardeşinin kişiliğini açık açık ortaya koyar. İlişkilerde yaşanan sıkıntılarda onun suçlamak yerine kendini suçlamaktadır.

Osman'ın arkadaşı Motorcu Ali Gazi İleri ile yapılan röportajda “Teoman bizden farklıydı, barzonun tekiydi... tam Kurtlar Vadisi çocuğu... bugün o yaşta olsa nargile kahvelerinde olurdu. Mafyadan falan arkadaşları vardı... Takılmazdı zaten bizimle” (s.150) demiş buna karşılık Osman'ı “Osman beş sıfır öndeydi. Sadece yakışıklı değildi ki... İngilizcesi de çok iyiydi. Türkçesi daha iyiydi.” (s.149) diye tanıtarak iki kardeşin arasındaki farkı açıkça ortaya koymuştur.

Babası Osman'a miras bırakmak istemez, ancak Teoman'a bırakmak istemiştir. Osman bunu “Bana miras bırakmayacaktı ama Teo’ya bırakmaya niyeti vardı” diye yazar günlüğüne. Kuzeni daha sonra “Doğrudur olabilir Teoman bir şekilde ikna etmiştir eniştemi.” (s.222) sözleriyle karşılık verir. Osman'ın anlattığı “Bana miras bırakmayacaktı.” diyerek kabullenışı karşısında Teoman'ın bir şekilde ikna etmiş olması Teoman ve Osman arasındaki farkı ortaya koymaktadır. Necmi Bey Osman'ı hem çok eziyor hem de bu kadar kolay ezebildiği için kızılıyordu. “Teyzemi çok suçlamıştır, muhallebi çocuğu yetiştiriyorsun diye” (s.223). Kuzenin bu sözleri Necmi Bey'in Osman'a bakışını ortaya koyarken kontrast bir şekilde ortaya konan ve maskülen olan Teo'nun Necmi Bey'in istediği gibi bir evlat olmasından hoşnutluğunu da ortaya koymaktadır. Necmi Bey'in Osman'dan beklentisi büyüktür. Onun sanatçı olmasını istemektedir lakin hülyalı bir çocuk olmasına karşın endişe duymaktadır.

Osman'ın defterinin içinden kardeşi Teoman'a yazdığı bir e- postanın çıktısı düşer: "İş arıyorum. Senin de tahmin edebileceğin gibi yaşım ileri olduğu için mühendislik diplomam işe yaramıyor. Müzik ve eğlence sektöründe yeteneklerimi ve deneyimlerimi kullanabileceğim bir iş konusunda bana yardımcı olabilirsen çok sevinirim." (s.37). Bu alıntı da babası Necmi Bey'in isteklerinin aksine mühendislik değil, müzik ve eğlence sektöründe olmak istediğini kardeşine yazmaktadır. "İş arıyorum" keskin ve net, kısa bir cümledir. Bu cümle yapısı ve tonu ile Osman'ın asla mühendislik yapmak istemediğinin göstergesidir. "Müzik ve eğlence sektörü" derken de klasik müziğin dışında, modern müzik yapabileceği bir kulüp arayışındadır. Bunların hepsi babadan olabildiğince uzağa gitmek istediğinin bir kanıtıdır. Tüm bunları uzun süredir küs olduğu kardeşi Teo'dan çok zor da kaldığı için ister. Teoman Osman'ın aksine yaşamın içinde hatta biraz kirli işlere bulaşmış bir kişidir. Babası öldüğünden üstünden bir yük kalkmış olduğunu hissetse de iki gazeteye vermenin pahalı olacağı düşüncesiyle tek gazeteye ölüm ilanı vermiştir. Osman ilan işini gereksiz bulsa da "Sinirlendi. Geri zekalı. Ne demek ne gerek vardı? Babam koskoca profesördü, Koryürek Jeoteknik'in sahibiydi. AYAKTAKIMI gibi mi gömülsün?" (s.194) alıntısıyla onun her işi olması gerektiği gibi yaptığı anlaşılmaktadır. AYAKTAKIMI sözcüklerini büyük harfle yazılması sınıfsal farklılıklara önem verdiği görülmektedir. "Koskoca Profesör/ Jeoteknik 'in sahibi" sözcükleri de babasının duygusal olarak hiçbir öneminin olmadığını sadece sahip olduğu maddi değerlerle andığını görmek Teoman'ın kişiliği hakkında ayrıntılı bilgi sunmaktadır.

Aynı evde büyüyen, aynı yapı içinde çocuklukları geçen Osman ve Teoman çok farklı kişilikler oluşturmuşlardır. Babanın Osman'a bakışıyla Teoman'a bakışı çok farklıdır. Osman ve Teoman bu evin içinde bu farklı tutumlar karşısında birbirleriyle çok iyi anlaşmamaktadırlar. Osman onu olduğu gibi kabullenmektedir.

Sonuç

Bu tezde, Ayfer Tunç'un *Osman* adlı romanında baba-oğul çatışmasının oğul üzerindeki etkileri oğulun sözleri, yazdıkları ve davranışları aracılığıyla incelenmiştir.

Yapıt, "Osman ve Baba" ve "Teoman ve Baba" olarak iki bölümde incelenmiştir. "Osman ve Baba" bölümünde, Osman'ın babasıyla yaşadığı sorunlar, babasıyla ilişkisi ve Osman'ın babasıyla iletişiminin sonuçları konu alınmıştır. "Teoman ve Baba" bölümünde ise Osman'a göre babasıyla daha iyi anlaşılan kardeşi Teoman ele alınarak, Osman baba-oğul çatışması içerisinde bulunurken, Teoman'ın rahat bir hayat yaşamasıyla baba-oğul çatışması yaşayan bir çocuk ile normal bir hayat yaşayan bir çocuğun yaşamı karşılaştırılarak baba-oğul çatışmasının etkileri incelenmiştir.

Osman romanında yer bulan aile ortamı toplumsal sorunlarla birlikte aile içi ilişkileri de öne çıkarmaktadır. Romanda ailenin otoriter figürünün baba olduğu görülmektedir. Bu bağlamda olay akışının ilerleyen noktalarında baba figürünün Osman'ın hayatından çıkmasına rağmen bıraktığı ruhsal etkinin hiçbir zaman tam olarak yok olmadığı, aksine Osman'ın verdiği kararlarda ve sahip olduğu düşüncelerde kendisini hissettirdiği görülmektedir. Osman'ın iç dünyasında etkin olan başka bir ailesel figür ise Osman'ın kardeşi Teoman'dır. Yazarın kurguladığı kardeş ilişkisi roman boyunca oldukça dinamik bir süreç izlemekte ve odak figür büyüdükçe ve olay örgüsü ilerledikçe farklılaşmaktadır. Bu durum hem kurgulanan kardeş ilişkisinin odak figür üzerindeki etkilerine hem de Osman'ın gelişiminin bu ilişkiye yansımalarına vurguda bulunmaktadır.

Ayfer Tunç'un birçok eserinde görüldüğü gibi; *Osman* romanının temel izleğini baba-oğul çatışması oluşturmaktadır. Tıpkı Necmi Bey ve Osman arasındaki ilişkide görüldüğü gibi babaların çocukken yaşadığı travmalar çözülmediği zaman bu travmaların izdüşümleri çocuklarında ortaya çıkmaktadır. Bu ilişkiler, karakterlerin olgunlaşma süreçlerini, kimlik arayışlarını ve duygusal deneyimlerini etkilerken, aynı zamanda insan ilişkileri ve aile dinamikleri hakkında okuyucuya

derin bir anlayış sunar. Baba oğul çatışmalarının çoğu mutsuz ailelerde büyümüş çocukları ve babaları arasında ortaya çıkmaktadır.

Ayfer Tunç'un *Osman* adlı romanı, ergenliğini tamamlayamamış bir karakter olan Osman'a odaklanmaktadır. Osman, babasına karşı bir nefret duygusu dahi besleyememektedir, zayıf ve cesaretsiz bir kişiliğe sahiptir. Osman'ın toplum içinde yarattığı izlenimler farklı insanlarla yaptığı röportajlar aracılığıyla okuyucuya aktarılırken, baba-oğul çatışmasının çaresizliğin bir temsili olan ölüm ile sonuçlandırılması ile okuyucuya aile içi çatışmanın bireylerde uyandırdığı çaresizlik duygusu ve duygusal bağ arayışı aktarılmaktadır. Ayrıca Osman'ın yıllardır tuttuğu günlüklere yer verilmesi ile Osman'ın baba figürü ile olan duygusal bağ eksikliğinden kaynaklanan iletişim ihtiyacı okuyucuya aktarılmaktadır. Röportajlar ve günlük parçaları romandaki anlatımı zenginleştirmiş; Osman'ın babasıyla olan ilişkisi ve kimlik gelişimine etkileri, çoğulcu bakış açısıyla okura sunulmuştur.

Osman çoklu bakış açısıyla okura sunulduğu için Osman hakkındaki bilgiler; kendi defterlerinden, onu çok iyi tanıyan eski arkadaşlarıyla yapılan röportajlardan ve onu az tanıyan kişilerle yapılan röportajlardan elde edilmektedir. Her birinden alınan bilgilerle bir karakter ortaya çıkmaktadır. Bu karakter kendini gerçekleştirememiş, mutlu olmanın peşinde koşan, ancak bunu başaramayan bir kişidir. Bir gece çalıştığı gece kulübün önünde bir kamyonun çarpması sonucu ölen Osman'ın hayatının sonunun hikâyesinin bitişi ise bu sonu oluşturan kurgu kendini gerçekleştirememiş, ergenliğini tamamlayamamış bir babanın yetiştirdiği bir çocuk olmasından kaynaklanmaktadır. Osman adlı yapıtta yalnızca bir karaktere değil, bir döneme, bir topluma ışık tutulmaktadır.

Baba-oğul çatışması, genellikle farklı nesil arasındaki iletişim eksikliği, değer farklılıkları ve güç mücadeleleri gibi faktörlerden kaynaklanır. Ayfer Tunç'un *Osman* romanında da bu temalar bulunur; Osman'ın babasıyla yaşadığı sorunlar, baba-oğul çatışmasının temelini oluşturur. Osman,

babasının otoriter ve baskıcı tutumları altında kendi özgünlüğünü koruma arzusu ile babasının beklentilerine uyum sağlama çabası arasında sıkışıp kalır. Bu içsel çatışmanın Osman'ın gelişimi üzerinde bıraktığı belirgin etki, baba-oğul çatışmasının oğulların hayatları ve kimliklerinin oluşumu üzerindeki kötü etkisini kanıtlar niteliktedir.

Baba-oğul çatışması, gençlerin kimlik arayışı sürecinde önemli bir rol oynar. Bu çatışma, bireyin kendi benliğini bulma ve aile içindeki kimliğini anlama çabalarını etkiler. Osman, babasıyla yaşadığı çatışmalar sonucunda kendi iç dünyasında zorluklar yaşar, bu da onun duygusal olarak uzak ve sevgisiz bir ortamda büyümenin getirdiği yalnızlık duygusunu gösterir.

Osman'ın babasıyla yaşadığı çatışma, baba-oğul çatışmasının sosyal ilişkiler üzerindeki etkisini de vurgular. Baba-oğul dinamikleri, Osman'ın insan ilişkilerinde zorluklar yaşamasına ve duygusal bağlantılar kurmada güçlük çekmesine sebep olarak belli bir kimlik sahiplenememesine neden olur. Bu durum, baba ve oğul arasındaki çatışmaların bireyin toplumsal etkileşimlerini nasıl etkileyebileceğine dair bir örnek sunar.

Ayfer Tunç'un eseri, baba-oğul çatışması temelinde Osman'ın karakter derinliğini çözümlemesiyle, baba-oğul arasındaki karmaşık ilişkilerin bireyin sosyal benlik oluşumu üzerindeki kritik etkilerini vurgular. Osman'ın babasıyla yaşadığı sorunlar, Osman'ın kendi kimliğini bulma ve kabul etme sürecini zorlaştırır. Bu çatışmalar, Osman'ın yaşamındaki içsel mücadeleleri ve toplum içindeki rolünü anlama çabalarını anlamak açısından önemli bir akademik perspektif sunar.

Sonuç olarak, *Osman* adlı roman, baba-oğul çatışması temelinde Osman'ın kişisel gelişimi üzerindeki etkileri derinlemesine inceleyerek, aile içi ilişkilerin bireyin psikolojik yapısına olan etkilerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirir.

KAYNAKÇA

- Aktay, E., & Sarıtaş, S. (2020). Ayfer Tunç Romanlarında Toplumsal Cinsiyet. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. <https://doi.org/10.21547/jss.663196>
- Çetin Baycanlar, S.(2021). Ayfer Tunç'un Osman Romanında Bir Var Olma Biçimi Olarak Tüketim Kültürü . *9. Milletlerarası Türkoloji Kongresi Bildiriler Kitabı*.305-310.
- Tunç, A. (2023). *Osman*, Can Yayınları, 12.baskı.